

Bánki Éva

GLORIA MUNDI (II.)

(Regényrészlet)

A REGÉNY MIATT SZOMBATON HÁROMKOR ÉRKEZEM IMRE BÁCSIHOZ. ÉVI. Értesülvén a táviratról, Béla már három óra előtt megjött, a táskájában csokoládé, narancs, megkértem a szomszédban az Európa Kiadót, legyenek halkabbak, jön a testvérem unokája. Marci, az albérlőm bólított, én visszacsoszogtam Béla mellé a díványra, ült feszesen, a botja a keze ügyében, a szemem már a rádiót kereste, amíg jön a kislány, hallgassuk meg, mi a hír a KB-ban, de hát a legtöbb adón csak valami lötytyedt zenét sikerült fognia. Újra kezembe vettem a kéziratot, az idő most lassul vagy gyorsul, kérdeztem, a szomszédban az Európa Kiadó helyett most szeretkezni kezdtek, most tőlünk szólt a zene, valami lassú kis táncdal. A kislány a szőnyeges ajtó mögött kuncogott, olyan finoman, mint ha gyerekkorom barackfái érintenék az arcomat, de most már csak álmodozom róla, gondoltam. Béla nem álmodozott, a híreket hallgatta volna, a bukásukat várta minden nap, bár nem hitte, hogy a történelemben bármi is változhat. Most semmit nem mondtak a KB-ról, a hírekben egy feminista konferenciát dicsért a bemondó, *A nők a magyar történelemben*, ez nem feminista kongresszus, szabadkoztak a riportalányok, ezek csak a legmodernebb kutatási módszerek, közben a kislány nyögdecsejt, Béla elmerült a magyar nő történetében.

Még egyszer nekikezdtem: egy budai álmoparkban jöttek-mentek a fiatalok, míg az ösvényeket benőtték a régi könyvekben olvasott történetek, én is már olvastam ezt egy másik könyvben, eszembe jutott Prága, 1923, az én Joseph K-m, Joseph Katz, a sorok és képek legmélyéről pedig Mályi Géza. De a kislány sorai mélyén nem láttam mást, csak Budát, az óriási kertet, a lassan és értelmetlenül sürgő fiatalokat, ide mennek, oda mennek, eszembe jutott a budai Saci, íme, Budán is van egy hely, ami nincs tele várakozással, talán Saci is meghalt, de dr. Lehoczky nem értesített, miért is kellett volna értesítenie. *Szűz. Szünet. Csönd*, olvasom, mellettünk nyikorogtak az albérlők, a kislány feje, mint máskor, odakocant a falhoz, na, szegényke, mondta Béla, hallgatta tovább a híreket, én pedig olvastam. Milyen furcsa,

gondoltam, a kommunizmus számomra egy végtelen parkban kezdődött és most, ezeken a lapokon egy végtelen parkban múlik el.

Az orvos azt hazudta, nincs semmi baj. Mi lehet a baj, kérdezte a szél a naptól, ami megcsókolta a lány kezén a bőrt. A fény szíjat égetett rá. A reménytelenség karkötőjét. Mindjárt este lesz, mindjárt itt van a holnap. Ezek a kislányok elcsúfítják magukat, mind feketét hordanak, szerdánként titkos jeleket kell hagyniuk a Néprajzi Múzeumban, üzeneteket a Beethoven-szobornál a parkban, valami titkos filmre készülnek, de mégis fel akarják egymást adni, terjednek az állhírek és a rémhírek. A *rímhírek*, jutott eszembe, és ránéztem a falon Anci képére. Mire a fejezet végére értem, elfelejtettem, a regény elején milyen rémhírek terjedtek, vissza kellett lapoznom, ingerült lettem, másodszor olvasom a regényt, de most sem jut az eszembe. *Érződik valami várakozás a parkok és vizek alatti Budapesten, egykor a város közepén húzódtott a límes, a folyó két partján barbárok és rómaiak néztek farkasszemet, a Duna ezért olyan nyugtalan,* és ezért olyan csodálatos Budapest.

Béla előre-hátra ingott a fotelben, szegény kislány, mondta még egyszer, közben hallgatta ünnepélyesen a nőhíreket, a magyar történelem nagy asszonyai, névtelen anyák, akik a háborúk után fiúkat szültek, látom, van Anciról egy fényképed, rámutatott a falon az öregedő dán szépségkirálynőre. Dehogyan, mondtam, azért tettem oda, mert ő Anci hasonmása, vagyis mert Ancira hasonlít, hát mi lett vele, kérdezte. Híres politikusnő lett, feleltem, de a repülőgépe eltűnt vele a Bermuda-háromszögben, azóta sem látta senki. Ez az Anci, nevetett Béla, de mondom, hogy ez nem ő, hanem egy dán szépségkirálynő, *Fekete és lassú az égbolt,* próbáltam a sorokhoz visszatérni.

Szerencsére a kislány késett, még szerencse, hiszen az egyik lebegő fejezet végén még jobban megdühödtem, hisz újra nem emlékeztem a regény elejére, mert rossz a regény vagy én vagyok túl öreg. Kedvesnek kell lennünk hozzá, mondta Béla, mások autókat vesznek az unokáknak, befizetik egy körutazásra, az egyik Istenes egy szép körútra küldte az unokát, a Távols-Keletre, és Évi, aki majdnem egy repülőgépgyáros unokája lett, még sohasem ült repülőgépen. Én semmit se tudok arra a lányra hagyni, magyarázta, hiába dolgoztam egész életemben, legalább biztatnunk kell. Az albérlők újra neki kezdtek, nem lehetne őket csitítani, kérdezte Béla, hátha a kislány megbotránkozik, elmúlt már húszéves, mondtam, hogy mit látott vagy mit hallott, azt könnyen el tudtam képzelni, a regény egy lányról szólt (nagyon sok fiúval), aki napok, hónapok óta nem evett sem-

mit. Filmstúdiót csinálnak, titkosat, egy föld alattit. Nagyon kedvesnek kell lennünk, mondta még egyszer Béla, tudta, hogy nekem nem tetszik a regény, csitítsd le az albérlőket, ez micsoda sértés lenne a kislánynak, még azt hiszi, nem vesszük komolyan. Régen egyetlen fillér nélkül nem eresztették az életbe a lányokat. Lakást csak vesznek a szülei, kérdeztem, csak ha te meghalsz, Imre, abból tudnak a szülők lakást venni. Botjával az albérlők szobája felé intett, harmadszor kezdik el, és micsoda dolog, a kislány fejét a falhoz ütögetni. Hogy érted, Béla, mit értesz azon, hogy meghalok, és a szülők lakást vesznek, erre számítanak, jogosan, neked nincs senkid. Te csak ne rendelkez velem, kiabáltam rá, de Béla csak ült nyugodtan, hallgatta a nőket a történelemben, a zsebkendővel törölgette a narancsokat, mintha a kislánynak a biztatásért cserébe a narancshéjat is meg kéne ennie.

Pedig meg kell ennie, gondoltam, mikor a szemem újra a kéziratokra tévedt.

Dicsérnünk kell, mondta a bátyám, hiszen számítógéppel írta az egészét, a szeme újra a megöregedett dán szépségkirálynót kereste, késik az a gyerek, mondta, ő maga felállt, és bekopogott a szomszéd-
ba. Egy növendég jön, a lányunokám, mondta Marcinak, és hogy a sértést enyhítse, egy viccet mesélt a katonáról, aki a kardot összekeverte a fegyverével. Marci udvariasan nevetett, tudom, a fiataloké a jövő, mondta a bátyám, mi csak egy kis szünetet kérünk tőletek. Milyen hallgatag fiatalember volt, nyolcvanhét év alatt mi minden történt, gondoltam, és most vicceket mesél az ajtóban, hol viselik az emberek, ami egyszer megtörtént velük, talán megnyugszunk, ha tudjuk, minden odaveszik, s valahogy megmarad mégis. Ekkor megláttam Évát a bejárati ajtóban, az unoka, akire semmit sem hagy a bátyám, elég karcsú volt, noha az erő majd szétvetette, azonnal lecsapta a táskáját, a bútorhuzat elsápadt Lili székeiben, a nagyapja karjába hullt, ha ez a lány írni tudna, a sok csetlés-botlásokba beleírná saját erejét is. Lerogyott a legjobb karosszékembe, lesöpörte az asztalról a csokoládét és a narancsot, rögtön ki akart kérdezni, hogy tetszett, Imre bácsi. Íme, ő az utolsó, gondoltam, beleturkál majd Lili leveleibe, ő fogja a házat árulni, talán ő lesz majd, aki a papírjaimat rendez, egymásra dobálja a könyveket, mert mint minden Bujdosó, azt hiszi, a házak azért épültek, hogy bennük nekik hagyjanak valamit. De a bátyám nem hagyta magát, igyekezett megszeli-
díteni, elmondta, napról napra egyre szebb, a kabátját igazgatta a széken, ho-

zott neki egy pohár vizet, a házamban olyan otthonosan tett-vett, mintha most akarna a javaimról végrendelkezni.

Hogy megy az egyetem, kérdezte, a lány hadart valamit, az írás elvonja az óráktól, Béla az utazásról kérdezgette, vannak-e még határőrök itt a határsávban, de a lány csak legyintett, Béla elmesélte, hogyan utazott a hatvanas években, de mikor utoljára jöttünk Pestről, már nem igazoltatta senki, ki gondolhatja az én korombéliről, hogy most akar disszidálni. A kislányt figyeltem, a nagyapjának a válláig se ér, egy pötty, szokta Béla mondogatni, de olyan mozgékony és erős, mintha emlékezne valami a testében a sok hajlongásra, kapálásra, hajnali felkelésre, ez az emlék már megfinomodott benne, talán ezért is törekenyebb. Anci se sokat hajlongott, a fényképet néztem a falon, az ő teste, az ő izmai is csak emlékeztek. Béla tovább mesélt a határsávról, én legelőször vajon miért a nők testét figyelem, persze a rádió miatt, a nők szolgálták a hazát, a családot, a pártot, ma pedig kongresszusokat rendeznek róluk, kislányom, szóltam, kelj fel, kapcsold ki a rádiót.

És mi a véleményed, kérdezte, mikor visszaült, részint modortalanságból, részint, hogy lerázza magáról a nagyapja mondatait, de Béla nem bízott bennem, rettegett, hogy az unokát megsértem, tudod, kislányom, mi buta parasztok vagyunk, a kislány közbevágott, most nem szeretne politizálni, de Béla folytatta, műveletlenek vagyunk, én gépész, de egész életemben a földeken dolgoztam, Imre öt gimnáziumot végzett, mennyi tandíjat fizettem, de az ötödiket se fejezte be, te nem is tudod, kislányom, nagyanyádnak hány babonája volt, hát láthatod, nem érthetünk mi a te modern regényedhez. Bujdosó Anci hasonmása ránk nézett a falról, és én is tudtam, a bátyám is tudta, Anci bizony szakértőnek képzelte magát ilyesmiben. A kislány közbeszólt, én az egészet Imre bácsinak küldtem el. Mit tud az Imre, az Imre se író, csak léhűtő volt egész életében, megjelent néhány novellája meg egy regénye az ősidőkben, de nem is csoda, Imre bátyádnak, amikor Prágából hazajött, nem volt munkája, az akkori lapok mindenfélét közöltek. No de Imre bácsi, szólt közbe a kislány, most is dolgozik egy regényen.

Dolgozik, hökkent meg Béla, neki eszébe se jutott volna egy regénnyel kapcsolatban a munkát emlegetni, dolgozik, morfondírozott, látom, kislányom, te az egészet számítógéppel írtad, valami olyasmit kerestél, amit hajlandó volt a munka névvel illetni. Évi azt mesélte, hogyan lehet manapság számítógéphez jutni, Bélát ez nem

érdekelte, csak a chipek és winchesterek, aztán tudsz-e bézikezni, kérdezte. A kislány hátat fordított neki, akkor legyen szíves, mondja el, Imre bácsi, hogy tetszett. Nagyon érdekes, mondtam, de még túl fiatal vagy, semmi érdekeset nem tudsz észrevenni, egyszer, majd évek múlva, újra el kell előlről kezdeni. A lány elkapta a fejét, mintha csak megütöttem volna, *I am sick at heart*, amikor várták éjszaka a szellemet, ezt mondták Shakespeare katonái, nem nézett se rám, se a nagyapjára, aki egy narancsot hámozott. A falon a másik szobában a másik lány feje kezdett el kopogni, most tényleg a legrosszabbkor, gondoltam, pusztán ihletből csak verseket lehet írni, majd megérted, ezt majd sokan el fogják neked elmondani. Nem értette meg, nem tudta elhinni, az ujjait összefűzte a tarkóján, csúnyán rágja a körmeit, gondoltam, Anci titokban krémezte az ujjhegyeit, mert titokban, talán a szellemek között, ő is rágta, miért éljek, kérdezte. A bizalomért, kislányom, hogy egyszer majd sikerülni fog.

El ne hidd, amit mond, nem ért ehhez az én öcsém, vágott közbe Béla, annyit ült a könyvtárban, hogy most magát valami irodalmi bírónak képzele, én bízom benned, kislányom, mondta, noha persze ő egy sort se olvasott. Előtted az élet, kislányom, annyi mindent csinálhatsz, számítógépek, Budapest, nagy kongresszusok, nők a magyar történelemben, ma a nők előtt már egészen más lehetőségek vannak, ma könnyebb boldogulniuk. Ha elviszed az én Ancim verseit, ha Imre odaadja Anci naplóját is, ha ezt felolvasod, ha okosan magyarázod, minden kongresszuson kapsz egy számítógépet, a cseheknek nem fizettünk jóvátételt, azért nem fizetett Magyarország jóvátételt, mert minket elüldöztek, mert mi otthagytuk a földjeinket, megkaptuk itt a sokkal kisebb földeket, nem tudok rád semmit hagyni, de ilyen konferenciákra van pénz mégis, ott megkapod a számítógépeket, kiszereled a sok chipet, rájössz, hogyan működik. Mintha a bátyám fejében az évtizedeket már semmi sem választaná el, hajtogatta tovább, telt volna a sok földből fogorvosra, de Anci szégyenkezve halt meg, a szájában megrohadtak a fogai. Anci is nő volt, mondta, egy nő a magyar történelemben, igazi hősnő, aki a fogaival fizette meg az unokájának a számítógépet. Tűzbe jött, már a következő narancsért nyúlt, a nőknek ma mindent lehet, Amerikában a nőknek mindent lehet, hajtogatta Béla, micsoda pénzt kapsz, ha Amerikában összeraksz egy új számítógépet, a kislány kezét szorongatva zengte Amerika dicséretét, a narancs legurult, észre se vette, Amerikában minden másként van, ott nem kallódnak el a tehetségek. Kohn Pötyi, az öreg Kohn Samu

fogadott lánya Brazíliába ment, onnan Amerikába, talán már milliárdos lett a gyógyfüvekből, a lehetőségek országa Amerika, ott megbecsülnek minden tehetséget. A kislány modortalanul leintette, közelebb ült hozzám, kérlek, nézzük meg a negyedik fejezetet.

Megnéztük. Mindenki feljelentett mindenkit, ez a rész szólt a névtelen levelekről. Furcsa, hogy ez a kislány honnan veszi ezt, az anyja, ha hallott valamit, nyilván elfelejtette, Béla nem szeretett mesélni, időpocsékolásnak tartotta – bár néha jól fizető időpocsékolásnak – nemcsak a regényeket, hanem mások történeteit is. Talán elkapnak néhány szót a gyerekek, azt hiszik, hogy értik, és aztán a néhány szó történeté dagad bennük: a föld alatti filmstúdióban, ahol a fenyőzűgást, vízhangokat megörökítő filmek készülnek. Minden filmstúdió halála borzalmas, mondtam a kislánynak, de hát Kádárék mért tiltanának egy stúdiót, ahol vízhangokat, lombsusogást vesznek fel, egyébként nagyon jó ötlet, igazi Memoria Hungarorum, de nincs élmény, minden mondat erőtlen. Na de ő nem valami realista regényt ír, mondta a kislány, nem valami paraszt-regényt, amit a nagypapa helyeselné, de Béla közbevágott, utálok a pántlikás parasztregevényeket. Ez a feljelentés-jelenet, magyarázta a kislány, csak valami metafizikai igazságot tár fel, de hogy mit, azt a kislány nem tudta megmondani. Szeretnék csak a pusztalebegésről beszélni, ami elveszik, veszélyessé válik, magyarázta nekem. Jó lenne ezért a valódi veszélyt ismerni, mondtam, a valódi lebegést, akkor mindegy, mondtam, hogy a stúdióban milyen filmeket forgatnak.

De Béla nem tudta a chipeket, a számítógép-szerelést abbahagyni, részegen élete utolsó nagy ötletétől közbevágott, az a jövő, magyarázta, a fiataloknak csak Amerikában érdemes élni. Nem tudta, szabad-e a gépeket szétszerelni (lehet, hogy mindegyik hadititok), így egy fürdőszobában hasonlított össze a chipeket, egy olyan okos lány, mint az ő unokája, rájön, hogy hogyan lehet tökéletesíteni őket, a nagy tervet kiviszi a fejében, hiába motozzák meg a vámosok Ferihegyen, meg se áll egy új számítógép-tervvel Amerikáig. Ma már nem számít, hogy egy feltaláló nő vagy férfi, és már felépült a saját repülőgépgyára, és hallgattuk, ahogy a gyárában fel-alá sétálgat. A terv anyagi alapját Anci versei képezték, ez volt az egyetlen, ezt tudta elajándékozni, ezt tudta csak örökül hagyni, az unoka bemegegy a Közgazdasági Egyetemre, felolvassa a verseket, okosan magyarázza, kap egy ajándék számítógépet, kissereli a chipeket, ésatöbbi. Az ötlet a rádióból származott, a kutatóknak számítógépeket bocsátottak rendel-

kezésre, teljesen felkavarta ez a bátyámat, aki még nem látott számítógépet. Írt a nagykanizsai Egyesült Izzónak, hogy hadd tekinthesen meg egyet, de nem is válaszoltak neki, ő nem lepődött meg, hiába, no, a kommunisták ilyenek, mindig titkolóznak. Béla a nőkhöz nem tartotta méltatlannak az irodalmat, ezt tartotta illendőnek egy repülőgépgyáros feleségéhez, a költészethez egyenesen a legkellemebbébb élmények fűzték, hiszen Anci, mielőtt lefeküdt vele, a verseit szokta felolvasni. De neked nem kell majd rímtelen verseket írni, ahogy a nagyanyádnak kellett egész életében.

A kislány most már szégyellte a nagyapját, és mint annyian a családban, talán bolondnak is nézte. Először a bézikezést kéne megtanulnod, lelkendezett Béla, az az alapja mindennek, ő kivett egy könyvet a könyvtárból, fontolgatta, előfizet egy számítógépes folyóiratra, mondjuk a Számítástechnikára, de túl drága az ilyesmi, és ő már az egésznek a távlatait érti, nem a részleteit. De, fantáziált tovább, jó hangosan, ha az ember egyet alaposan megnézhetne, akkor kiderülne, hogyan működik, ha szétszerelhetne egyet, mondjuk egy jó csavarkulccsal, a fürdőszobában, rájöhetnénk a legfontosabbra, a leglényegére a számítógépnek. A nagy és tökéletes számítógép a fejében van, hiába motozzák meg a határőrök, hiába üldözik, meg se áll a diadalmas unoka az amerikai szabadalmi hivatalig. Az egész emlékeztetett arra, mikor a hatvanas években azt bizonygatta, hogy a tévékre a szovjetek kis kamerákat szereltek, onnan figyelnek minket, de most ő, Torma Béla, a tökéletesített számítógéppel, végképp elégtelt vesz a rendszeren, ha nem ő, akkor az unokája. Még nem hallottam ennyit beszélni, a számítógép vagy az unoka miatt, akit régen nem látott, egészen kipirult. Bujdosó ez a lány is, gondoltam, és Torma Béla ilyen tervekkel hódította meg a fiatal Ancit, de minden terv elveszett, te leszel a legszebb nő Kaliforniában, ígérte 1925-ben. Most itt van két nagyon öreg ember és akinek összetörtük a szívét, egy húszéves lány. Furcsa, gondoltam, a szavak mi mindenre emlékeznek.

A kislány az ötödik fejezetről akart beszélni, milyen éretlen ez a gyerek, gondoltam róla, mennyivel érdekesebb a szocializmusban élő feminista, aki esténként bézikezik, aki a kád szélén nagytóval méregeti a chipeket, aki ugyanazzal az ötlettel győzi le a szocialistákat, imperialistákat, a névtelen leveleket, Bujdosókat, és a végén Texasban repülőgépgyára lesz. Beszéltünk közben az ötödik fejezetről, nem chipeket, hanem mondatokat hasonlítottunk, a lány össze volt tör-

ve, tudtam, most már csak büszkeségből kérdezget. Az egyik fekete ruhás fiatal valami titkos dologra készült, de a titkok nem voltak elégé titkok, pedig ez a rész tanúskodott a legerősebb Kafka-hatásról, mégsem sikerült igazi szorongást kelteni. Figyelj, mondtam, van erendő bűn, minden politikai rendszertől független bűntudat, a diktatúrák talán építenek erre a transzcendens félelemre és szorongásra, Joseph K-t hamisan megvádolták, Gregor ártatlanul bogárrá változik, de mire a mű véget ér, ők maguk elhiszik, hogy igazságos dolog történik. De a szorongást mégis valami konkrét dolog közvetíti, a család vagy a hivatal, a földi apa, aki vacsora után egymaga ihatja ki a salátástálat, igazad van, nem kell az ÁVO-ról regényt írni, hogy megmutassuk, hogy az emberek hogyan végeznek önmagukkal, de valami konkrét dolog kell, ami ezt a bűnösség-érzést sugalmazza.

Az emberek tényleg bűnösök vagy nem elég jók, az a cséplőgép tényleg felrobbant, Bélára néztem, aki úgy tett, mintha nem értené, mi történik, ha az emberek a szívükben meghajolnak. De az emberek azért nem érzik bűnösnek magukat, mert lombsusogást akarnak lefilmezni, ilyen hülye ember nincs. És ezeken gondolkodtál mindvégig, évtizedekig, kérdezte a kislány, volt időm, feleltem, egy ideig ténferegtem Prágában, a legtisztabban soha nem egy rendszer közepén lehet látni, hanem amikor a rendszer megszületik vagy elmúlik. Mint most, mondtam, mikor már a rendszer szorong, mint régen az alattvalói. Számodra egy parkban ér véget, és számomra is egy parkban kezdődött. Abba hagytam, észrevettem, színleli csak az érdeklődést, ismerted-e személyesen is Kafkát, szerette volna kérdezni, de mivel a kérdés csodálatot árult volna el, inkább nem kérdezett semmit.

Béla a magáét hajtogatta tovább, csak Amerikában lehet kezdeni valamit, talán a szellemek is Amerikából jönnek hozzánk, hiszen Anici elmesélte, hogy mindegyik ért angolul. Én magyar író szeretnék lenni, mondtam a kislány, nem fog Magyarországon semmi változni, mondtam a nagyapja, én Péter kedvéért maradtam itt, de a fiúunokám meghalt, és a fiam szabadalmával a Telefongyár még mindig nem csinált semmit. Péter bácsinak most Pesten milyen jó állása van, mondtam a kislány, igen, felelt a nagyapja, de csak a találmányok számítanak. Te nem örökölsz pénzt, csak ötleteket tőlünk. De éreztem, hiába minden őszinteség, Béla a gyerekekbe a jövőt, egy jó jövőt igyekszik beleáplálni. A nőknek, tette hozzá, ma már nem csak az irodalom maradt. Aki ír, azt eltartják, magyarázta, írni annyi, mint függni mások eszményeitől. De most már a fiú halott, eljött a lányunoka ideje, úgy-

hogy Béla egyre hajtogatta, hidd el, kislányom, az igazi szabadság, az egyetlen szabadság ott van Amerikában, a számítógépekben. De az anyanyelv, mondta a kislány, kit érdekel a nyelv, ha itt csak a származás számít, amit örökölsz vagy amit a rendszer ad neked, azt csinálhatod Magyarországon az életed végéig. Néhány dolgot nagyon ridegen látsz, a nyelvet is, szóltam, és minden mást, ami csak a nyelvhez kapcsolódik. Változások lesznek, mondta a gyerek, nagy dolgok, de ezt csak büszkeségből mondta, eddig egyetlen dologban, a regényben hitt, és a kudarc most megint elcsúfította a vonásait. Egyél egy narancsot, mondta a nagyapja, annyi változást megértem, drukkolok annak, hogy a rendszer bukjon, de hidd el, tudom, nem változik semmi. Ugyanaz a mozdulatlanság. Maradj itthon, mondtam a kislánynak, én tudom, csak az irodalom számít.

Hogy lehetne egy író független, folytatta Béla. De a kislány már nem figyelt rá, a csapás hullámokban borította el, újra és újra, szinte minden percben összetörte. Hát akkor nem jó, nem tetszik, fordult hozzám, a pillantásából újra sütött a gyűlölet. Hinni kell abban, hogy sikerül, de hidd el, ez nem rajtunk múlik, ez olyan kegyelemféle, mondtam. Béla beletette a narancsokat egy zacskóba, becsúsztatta a kislány táskájába, mert hidd el, nem örökölhetsz mást tőlünk, csak terveket. Ha a számítógépek önmaguktól összekapcsolódhatnak, magyarázta lelkesen Béla, akkor nincs többé elnyomás, és nincs többé hatalom, nincsenek többé határok, én nyomkodhatom a számítógépet a túlvilágon, és onnan üzenhetek neked. Ha a fiamnak lett volna bátorsága a tervet végigvinni, a csomagkapcsolásos telefonok legyőzhetnék volna a halált. Próbálta az arcát megsimítani, de nem sikerült semmit „üzenni”, a gyerek, akiről már megint eszembe jutott, hogy elmúlt húszéves, elugrott, most már megvetette őt, megvetett engem, és megvetette saját magát. Egy ilyen terv pedig, a teljes és igazi szabadság csak Amerikában valósítható meg, mondta, és átölelte az unokáját. A kislány kiszakította magát a karjából, remélem, ilyen kritikus vagy magadhoz is, te várj csak a kegyelemre, vágta a szemembe! Hol tegezett, hol magázott, ez így volt nagyon régóta. Köszönök mindent, Imre bácsi, mondta, és tudtam, lehet, hogy Béla is tudta, utoljára látjuk talán.

Becsapta az ajtót, a kislány után elment Marci is, a barátnője egy kis kezitcsókolomot cincogott, Béla derűsen kikiabált, hogy ilyen nagylánynak csak nőknek szabad kezitcsókolomot köszönni, hiába, ilyen modortalan az én unokám is, mondta, mikor a fiatalok elmen-

tek, a mai lányok éretlenek. De hát mit tegyünk, mondta, a mai nevelés ilyen, én el se tudom képzelni, hogy milyen sorsa lesz. De azért nem aggódom érte. Tényleg nagyon megbántottam, mondtam, mert előttem volt még mindig a kislány a szégyentől, dühtől megcsúnyult arca. De remélem, Imre, mondta a bátyám, a végrendeletet nem gondoltad meg, nagyon remélem, nem lettél sértődős vénségedre. Nem, nem vagyok sértődős, nevettem el magam, de tényleg nagyon félek, hogy megbántottam vagy megbántottalak téged, hiszen megígértem, hogy nagyon kedves leszek. Hát majd kisírja magát, mondta, hidd el, nem számít, erős ez a lány.

(Bárka, 2004/1.)

BÁNKI ÉVA 1966-BAN SZÜLETETT NAGYKANIZSÁN. VERSÉT ÉS PRÓZÁT EGYARÁNT ÍR. IRODALOMTÖRTÉNÉS, MŰFORDÍTÓ, KIADÓI SZERKESZTŐ.